

Intervju: Miroslav Lajčák, visoki predstavnik/specijalni predstavnik EU u BiH: “Priča o referendumu je protivustavna”

Glas Srpske: Kosovo je jednostrano samoproglasilo nezavisnost. Kakve posljedice će imati po BiH?

Miroslav Lajčák: Bilo je jasno da će proglašenje nezavisnosti imati psihološki uticaj na čitav region. No, ponoviću: ova deklaracija nema nikakve direktne veze sa Bosnom i Hercegovinom, to su dva potpuno odvojena pitanja. Kategorički odbacujem bilo kakav pokušaj vještačkog povezivanja Kosova i BiH.

Očekujem i od domaćih političkih lidera da se uzdrže od pravljenja bilo kakvih paralela te da svoje aktivnosti usmjere na ono što su prioriteti BiH, naravno, uz puno poštivanje Ustava ove zemlje i Mirovnog sporazuma. BiH nije i ne može biti talac Kosova.

Bilo kakvi incidenti, čak i manji, bili bi kontraproduktivni. Očekujem od policije da drži pod kontrolom bezbjednosnu situaciju, a od političara da rade na održavanju mirnog stanja.

Glas Srpske: Na posebnoj sjednici Narodne skupštine RS, koja će biti održana u četvrtak, poslanici će se odrediti prema

jednostrano samoprogllašenoj nezavisnosti Kosmeta i usvojiti Deklaraciju o stabilnosti i trajnosti RS. Kako gledate na taj čin?

Miroslav Lajčák: Skupština ima pravo na raspravu, ali ne bi se trebala upuštati u neke političke avanture izvan okvira Mirovnog sporazuma, Ustava ove države i Ustava Republike Srpske. Bosna i Hercegovina je međunarodno priznata suverena država i njen teritorijalni integritet je zagarantovan Dejtonskim mirovnim sporazumom. Ustav Bosne i Hercegovine kaže da je BiH država koja se sastoji od dva entiteta te da su u njoj Srbi, Bošnjaci i Hrvati konstitutivni narodi.

Glas Srpske: Srpski pokret nevladinih asocijacija SPONA traži da republički Parlament proglasi nezavisnost, a ako se to ne desi, najavljuje organizovanje referenduma pozivajući se na Povelju UN-a i Ustav Srpske. Vaš komentar.

Miroslav Lajčák: Ustav BiH ne predviđa mogućnost referenduma i bilo kakva priča o tome je jednostavno kontraproduktivna. Neodgovorni pojedinci pokušavaju da povežu Kosovo i Bosnu i Hercegovinu. Odbacujem takve pozive. Bosna i Hercegovina nije otvoreno pitanje i očekujem od vodećih političkih lidera i Narodne skupštine Republike Srpske da rade i djeluju na način koji je u skladu sa Ustavom i Dejtonskim mirovnim sporazumom. Pozivanje na povelju Ujedinjenih nacija nema uporišta: pravo na samoopredjeljenje ne znači pravo na otcjepljenje, kako to neki žele da tumače.

Glas Srpske: Prema najavama iz RS, u razgovorima o budućim promjenama Ustava BiH neće se odustati od prava na samoopredjeljenje naroda u BiH. Kako gledate na to?

Miroslav Lajčák: Ustavne promjene, za koje se svi slažu da su neophodne Bosni i Hercegovini, moraju biti plod kompromisa svih strana i niko neće moći da ostvari svoje maksimalističke ciljeve. U Sirokom Brijegu je bilo dogovoreno da se pitanje ustavne reforme ostavi po strani dok se ne potpiše Sporazum o

stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom. Mislim da je ova odluka ispravna. Naš prioritet sada mora da bude potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Glas Srpske: Kako komentarišete činjenicu da institucije BiH ne posjeduju original Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Miroslav Lajčák: Ne želim da nagađam gdje bi se mogao nalaziti bosanskohercegovački primjerak Mirovnog sporazuma. Original postoji u Parizu, gdje je Sporazum zvanično potpisan u decembru 1995. godine, a tekst vjeran originalu se nalazi na OHR-ovoj njeb stranici.

Da podsjetim na jednu činjenicu; sva konfuzija se mogla izbjeći da je Predsjedništvo BiH dalo da se uradi prevod Daytonskog mirovnog sporazuma, u skladu sa kriterijima navedenim u Sporazumu za utvrđivanje tekstova Aneksa na Opći okvirni sporazum za mir u BiH, na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku. U proteklih desetak godina, OHR je stalno urgirao da Predsjedništvo BiH ispuni svoje dužnosti u tom pogledu, ali to je bilo uzaludno. Ovom prilikom ponovo pozivam Predsjedništvo BiH da ispoštuje svoje obaveze po ovom pitanju.

Glas Srpske: Da li ste uočili razlike između verzije Dejtonskog mirovnog sporazuma na sajtu OHR-a i njegovog originala o čemu se priča u posljednje vrijeme?

Miroslav Lajčák: Prije svega, nije riječ ni o kakvoj zavjeri, kako je sugerisano proteklih dana u medijima. Riječ je o tehničkoj promjeni. U članu kojim se reguliše pitanje koje odluke Predsjedništvo BiH usvaja konsenzusom, greškom je napravljena referenca na član koji se bavi nadležnostima institucija BiH.

Glas Srpske:Porodice zarobljenih i poginulih boraca i nestalih civila RS optužuju OHR da njegovi predstavnici nikada nisu sa njima razgovarali, dok su s druge strane primali slična udruženja iz Federacije BiH.

Miroslav Lajčák: To naprosto nije tačno. OHR je uvijek

podržavao aktivnosti takvih udruženja i njihovo pravo da dođu do istine o svojim najmilijim. Smatramo da se do istine mora doći. To je od ključne važnosti za proces pomirenja koji je neophodan Bosni i Hercegovini. Pravda mora biti zadovoljena, a krivci kažnjeni po zaslugi. Trinaest godina nakon rata, prošlost ne smije biti prepreka na putu ka budućnosti. OHR je prošle sedmice jasno stavio do znanja da će nastaviti urgirati kod Vlade Federacije da rade na provedbi odluka Doma za ljudska prava u vezi sa nestalim osobama.

Glas Srpske: Lider SDA Sulejman Tihić je odustao od Mostarske deklaracije i reforme policije uprkos obećanju datom EU i Oliju Renu. Da li treba da snosi posljedice?

Miroslav Lajčák: Jasno je da je SDA promijenila svoj stav i odlučila da istupi iz procesa na koji su se obavezali u Mostaru i Laktašima. Ono što je važno jeste da Bosna i Hercegovina ispuni svoje obaveze i sprovede reforme koje su neophodne za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i nadam se da će razumijevanje za put BiH ka Evropskoj uniji biti pokazano i u Parlamentu.

SDA ima pravo na svoj stav, ali nema pravo blokirati preostale stranke u svojoj namjeri da okončaju ovo pitanje. U suprotnom, najveća posljedica jeste usporavanje BiH na njenom putu ka Evropskoj uniji i potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a to će osjetiti svi građani. Primjetio sam da su zakoni o reformi policije prošli prvu stepenicu neophodnu za usvajanje u parlamentu. To je demokratija na djelu. Radujem se njihovom daljnjem usvajanju.

Glas Srpske: Savjet za implementaciju mira na sjednici 27. i 28. februara će raspravljati o sudbini OHR-a u BiH. Smatrate li da bi OHR trebao da napusti BiH nakon potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. I o čemu će još biti riječi na pomenutoj sjednici?

Miroslav Lajčák: U ovom trenutku mogu vam samo reći da će Savjet za implementaciju mira razmatrati sveukupnu situaciju u

BiH. Ne bih da spekuliram o zaključcima, sačekajmo još nekoliko dana dok se sjednica ne održi.